

SATURS

687.I (031)

Lo 535

Noël Palomo-Lovinski

**THE WORLD'S MOST
INFLUENTIAL FASHION
DESIGNERS**

*Hidden connections
and lasting legacies
of fashion's iconic creators*

Copyright © 2010
Quarto Publishing plc
ISBN-13: 978-0-7641-6357-9
ISBN-10: 0-7641-6357-4

Translation copyright © 2014

Noela Palomo-Lovinska

**PASAULES IETEKMĪGĀKIE
MODES DIZAINERI**

Ikoniskie modes radītāji
● **Kopsakarības**
● **Mantojums**

No angļu valodas tulkojusi
Andžela Šuvajeva
Redaktore Ilze Sausiņa

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA,
K. Valdemāra ielā 6, Rīgā, LV-1010.
Red. nr. S-1150.

Visas šī darba tiesības ir aizsargātas.
Izdevumu reproducēt, kopēt vai citādi
pavairot un izplatīt aizliegts bez apgāda
rakstiskas atlaujas.

© Izdevums un tulkojums latviešu valodā
Apgāds Zvaigzne ABC, 2013
ISBN 978-9934-0-4013-9

Ievads 6

Modes industrija: īsa vēsture 8

PIRMĀ NODAĻA

Dizaineri – slavenības 10
Pols Puarē 12
Karls Lāgerfelds 16
Ralfs Lorēns 20
Kelvins Kleins 22
Toms Fords 26
Īzaks Mizrahi 28

OTRĀ NODAĻA

Sievietēm jaunajā laikmetā 30
Koko Šanele 32
Adriāns 36
Kristians Diors 40
Klēra Makardela 44
Helstons 48
Mērija Kvonta 52
Džordžo Armani 54
Īvs Senlorāns 58
Azedīns Alaija 62
Donna Karana 66
Mjuča Prada 68
Klods Montana 72
Žans Pols Gotjē 74
Anna Demelmēstera 78
Marks Džeikobss 80
Stella Makartnija 84

TREŠĀ NODAĻA

Amata meistari 86
Marjano Fortuni 88
Madlēna Vionē 90
Kristobals Balensiaga 94
Madame Grē 98
Isai Mijake 102
Joši Jamamoto 106
Romeo Džilji 110
Kristians Lakruā 112
Drīss van Notens 114
Fransisko Kosta 118

CETURTĀ NODAĻA

Futūristi 120
Pjērs Kardēns 122
Rūdijs Gernreihis 124
Andrē Kurēzs 128
Tjerī Muglers 130
Nikolā Geskjērs 134

PIEKTĀ NODAĻA

Modernisti pret postmodernistiem 138
Vivjena Vestvuda 140
Džila Zandere 144
Džanni Versače 148
Katarīna Hemneta 150
Helmutis Langs 152
Džons Galjāno 154
Narciso Rodrigess 158

SESTĀ NODAĻA

Konceptuālisti 160
Elza Skjaparelli 162
Reja Kavakubo 166
Mārtins Maržela 170
Aleksandrs Makvīns 174
Viktor & Rolf 178
Huseins Šalajans 182
Bibliogrāfija 186
Alfabētiskais rādītājs 188
Pateicības 192

IEVADS

Šī grāmata palīdzēs lasītājam – cilvēkam, kurš mīl modi un vēlas to iepazīt, – ielūkoties pagātnē un dzīlāk izprast dizaina mākslas nākotni. 21. gadsimta modes pasaulē risinās satraucoši notikumi: priekšstati par tehnoloģijām un zīmola saturu strauji mainās un pielāgojas prasībām, ko izvirza jaunais, radošumā kūsājošais laikmets.

MODE SABIEDRĪBĀ

Cilvēkam, kurš interesējas par dizainu, ir svarīgi apjaust modes nozīmi sabiedrības pašapziņas un radošo izpausmju kontekstā. Vienīgi izpratne par vērtībām, kam dizaineri tiecas rast ārēju veidolu, sniedz iespēju patiesi novērtēt viņu piedāvātos jauninājumus. Sabiedrība piešķir apgērbam un modes dizainam noteiktu jēgu un nozīmi, kas visspilgtāk izpaužas dizainera mākslinieciskajā veikumā, biznesa prasmē vai centienos intelektuāli skaidrot cilvēka esību un viņa vietu pasaulei.

STILA NOVATORI

Mode ir viena no nedaudzām dizaina mākslas jomām, kuras pārstāvji tiek aicināti piedāvāt neierobežoti plašu radošo ideju klāstus samērā īsā laika periodā. Mode ir gaistoša parādība,

kas bieži atspoguļo aktuālas norises politikā, mākslā un kultūrā, bet vienlaikus tā ir arī kā laikmeta gara izpausme. Lai droši pretstāvētu mainīgajām strāvām, daudzi dizaineri izstrādā vienotu stilu jeb zīmola identitāti. Patērētājiem šāds noturīgs zīmols ļauj identificēties ar dizaineru, kurš viņu priekšstatus par stilu iemieso noteiktos firmas produktos. Tādējādi pircējs spilgtāk izpauž arī savu personību.

Šī grāmata ir iedalīta tematiskās nodaļās. Katra nodaļa ir veltīta vairākiem dizaineriem, kurus vieno līdzīga attieksme pret stilu vai modes dizainu. Šāda pieeja sniedz iespēju labāk izprast līdzsvaroto sistēmu, kas balsta starptautiskās modes industriju. Dizaineru izvēli noteica ne tikai viņu ieguldījums modes mākslā, bet arī atjautība biznesā un prasme realizēt savus jaunievedumus.

SĀKUMS

Godilno vietu modes grandu panteonā ir
pelnījuši daudzi dizaineri un tērpu mākslinieki,
kuri ierobežotā lappušu skaita dēļ nav aplū-
koti šajā grāmatā. Tomēr šis ir tikai sākums
ceļojumam modes pasaulē. Grāmata būs ne
tikai lielisks orientieris, bet arī palīdzēs dzīlāk
izprast modes nozīmi mūsdienu kultūrā.

Grāmatas uzbūve

50 dizaineri ir sagrupēti 6 tematiskās nodalās atbilstoši katra mākslinieka stilam un ieguldījumam modes dizainā vai modes industrijā.

- Katra nodaļa prezentē nozīmīgu tēmu modes dizaina attīstībā.

- Katrā nodaļā dizaineri ir aplūkoti hronoloģiskā secībā (pēc dzimšanas gada).

- Katra nodaļa sākas ar eseju, kurā iztīrītā noteikta tēma un iezīmēts plašaks konteksts katra dizainera veikumam.

Karls Lāgerfelds ir ļoti pretrūnīgs: brīvi ļaudamies savai pašizpausmei, viņš meistarīgi līdzsvaro veco un jauno. Viņš vienmēr mainās, bet nekad nezaudē zīmola tēla unikālo sāvdabību. Darbojoties daudzās modes industrijas nozarēs – sākot ar dizainu un mārketingu un beidzot ar fotogrāfiju un reklāmu, Lāgerfelds ir kļuvis par vienu no mūsdienu dizaina grandiem, 20. un 21. gadsimta publikas stila veidotājiem.

IETEKMES AVOTI

APZĪMĒJUMI

- modes dizainer
- ◆ modes nams/zīmols
- mākslinieciskā ietekme
- ❖ kultūras ietekme

• Marjano Fortuni
Fortuni bija apvēlēts ar daudziem talantiem. Līdzīgi Lāgerfeldam, viņš savam radošumam meklēja jaunas izpausmes, piemēram, glezniecībā un fotomākslā.

• Tjeri Muglers
Muglers bija viens no pirmajiem dizaineriem, kurš sāka fotogrāfēt savas reklāmas kampanjas. Lāgerfelds pārņēma šo ideju un izvērtā to modes fotomākslā (sk. *pa labi*: Lāgerfelds fotogrāfe modeli uz tilta Parizē).

• Pjērs Balmēns
Lāgerfelds strādāja pie Balmēna, kurš kļuva slavens ar teicienu: "Drēbniecība ir kustības arhitektūra." Šis princips raksturo visu Lāgerfelda kolekciju stilu, kuras viņš veidoja dažādiem modes namiem.

KARLS LĀGERFELDS (KARL LAGERFELD)

Vācietis

(1938, Hamburga)

Piedzimst
10. septembrī
Hamburgā.

Pārceļas uz Parizi un
kļūst par Monteja
liceja audzēkni.

iegūst pirmo godalgu par
mēteja skici starptautiskā
vilnas apgāru modes
konkursā Wool Secretariat.

Trīs gadus darbojas kā Pjēra
Balmēna asistents, pēc tam kļūst
par Žana Patū modes nama
dizaina direktoru.

Veido kolekcijas dažādiem zīmoliem,
piemēram, Fendi un Chloé, pēc tam kļūst
par abu modes nams dzaina direktoru.
1974. gadā rada liniju "Impresijas", bet spiests
to pārtraukt finansējuma trūkuma dēļ.

HRONOLOGIJA

1938

1952

1955

1955–1963

1963–1983

IEDVESMOTIE

• Anna Valeri Heša
Heša darbojās *Chanel* modes namā. Viņa pārstāvēja Lāgerfeldam līdzīgus uzskatus par modi, īpaši tās modernizāciju. Abus dizainerus vieno arī simpatijas pret britu pavaldonības laika dendiju Smukulīti Brammeli (sk. *pa labi*).

◆ Viktor & Rolf
Šis dizaineru duets aprīno gan Lāgerfelda "biznesa kērienu" un atjautību zīmola veidošanā, gan viņa kā modelētāja virtuoztīti.

• Marks Džeikobss
Džeikobss no Lāgerfelda mācījās, kā integrēt popkultūru augstās modes kolekcijā. Džeikobsam un viņam līdzīgiem dizaineriem Lāgerfelds atviegloja iekļaušanos starptautiskajā tirgū.

• Toms Fords
Fords izteicās, ka Lāgerfelds ir vienīgais dizainers pirms viņa, kurš vienlaikus veiksmīgi sadarbojies ar vairākiem starptautiskiem modes namiem.

Pretrūnīgums atklājas visos Karla Lāgerfelda dzīves aspektos, sākot ar viņa personisko tēlu un beidzot ar daudzveidīgo darbību vairākos modes namos un plašo līdzdalību dažādos projektos. Lāgerfelds nevar parādīties uz ielas, lai viņam tūlīt neseiktu autogrāfa tikotāji, taču viņš paslēpjas aiz savas paštēla – tumšajām acenēm, gaišās zirgastes un sendienu elka Smukulīša Brammela iestīvinātās baltās apkakles. Lāgerfelda privātā dzīve ir noslēpumā tīta.

VEIDOT IMIDŽU

Labi saprotot, ko nozīmē būt modes slavenībai, Lāgerfelds ir radījis noteiktu tēlu un izveidojis ģērbšanās stilu, kas publikai viņu atklāj vairāk kā personāžu, nevis dzīvu cilvēku: "Es nevēlos būt reāls citu ļaužu apziņā. Gribu būt imidzs." Apģērbs ir tikai plašķas zīmola idejas blakusprodukts: kad Lāgerfelds ironizē, ka "tagad es līdzinos personāžam, kuram

nav gandrīz nekādas saistības ar modi", viņš norāda uz tēla veidošanu, kam luksusa preču tirgū ir vēl svarīgāka loma nekā pašiem produktiem.

Šī nozīmīgā fakta pareiza izpratne sniedz iespēju Lāgerfeldam veiksmīgi veidot pat sešas kolekcijas gadā, ne reizi neizpelnoties pārmetumus pašimitācijā.

NOSTIPRINĀT ZĪMOLU

Lāgerfelda vārds visciešāk saistīs ar *Chanel* modes namu, kura pabalējušo spožumu viņš atjaunoja 1983. gadā. Lāgerfelds izprata *Chanel* agrāko panākumu cēlonus un arī to, kas nepieciešams veiksmei nākotnē. Viņš orientējās uz modes nams klientu konservatīvo daļu – ļaudīm, kuri izvēlas *Chanel* kā nemainīgu vērtību, un vienlaikus piešķira zīmolam jauneklīgu, bezbēdīgu noskaņu.

Kermenē arhitektūra

Pāriedams no viena zīmola pie nākamā un ikreiz pielāgodītās modes nams prasībām, Lāgerfelds paliek uzticīgs savai mīlestībai pret grafiku un arhitektūru. Karla Lāgerfelda 2010. gada pavasara kolekcija lauj nojaust kermenē aprises zem drānām, bet noliež auguma dabisku veidolu. Sidrabotie ornamenti – alternatīva melnbaltajam kolorītam – ir vienlīdz grafiski un izteiksmīgi.

← IETEKMES AVOTI

APZĪMĒJUMI

- modes dizainers
- ◆ modes nams/zīmols
- mākslinieciskā ietekme
- ❖ kultūras ietekme

"Mīlēdama sievietes, es gribēju dot viņām apgērbu, kas netraucētu vadīt automašīnu un vienlaikus uzsvērtu viņu sievišķību, – apgērbu, kas saplūstu ar augumu. Sievietes kailums vislabāk atklājas, kad viņa ir skaisti ģērbusies."

Koko Šanele

■ Mizija Edvardsa

Šī sabiedrības dāma un mākslinieku aizbildne ārkārtīgi ietekmēja Šanelei visā dizaineres mūža gaitā. Edvardsa izglītoja naivo jauno sievieti – mācīja izprast sabiedrību, mākslu un kultūru un tādējādi palīdzēja radīt Koko īpašo valdzīnājumu (sk. pa kreisi: Edvardsa – vieno no modelēm Anri de Tulüza-Lotreka plakātam, ko 1895. gadā publicēja žurnāls *La Revue Blanche*).

■ Kristians Diors

Šaneli tik ļoti saniknoja Diora atgriešanās pie korsetes un striktā piegriezuma, ka 70 gadu vecumā viņa atsāka strādāt, lai piedāvātu sievietēm alternatīvu. Neraugoties uz uzskatu un tehnoloģiju atšķirībām, abus māksliniekus vienojošais ir dizaina vienkāršība un izsmalcinātība.

KOKO ŠANELE TURPINĀJUMS

Noslēdz līgumu ar Pjēru Vertheimeru, Bourjoji kosmētikas uzņēmuma īpašnieku, par Chanel Nr. 5 rožānu un izplatišanu. Vertheimers iegūst 70 % Parfums Chanel akciju. 20 % akciju iegūst Parīzes universālveikalā Galeries Lafayette īpašnieks Teofils Baders. Šanelei piešķiras vien 10 %.

Semjuels Goldvins uzaicina Šaneli uz Holivudu. Viņa veido tērpus un kostīmus kinoaktrisēm un saredz biznesa iespējas plaša patēriņa tirgū.

Francija iesaistīs Otrajā pasaules karā, un Šanele slēdz savu modes namu. Viņa ir vienīgā dizainere, kura neatsāk darbu kara gados. Šanele no jauna pievērsas modei tikai 1954. gadā.

HRONOLOGIJA

1924

1931

1939

Sāk milas dēku ar kādu Trešā reiha diplomātu. Pēc kara šis fakts izraisīja pretrunīgu reakciju.

Oficiāla atgriešanās. Piedāvā kostīmu (svārki + žakete) un citas jaunas variācijas par klasisko Chanel tēmu.

Rada stepētu ādas rokas-sormu ar kēžu rokturi.

10. janvārī mirst pēc sirdstiekas.

1941

1954

1955

1971

→ IEDVESMOTIE
■ Ivs Senlorāns
Šanele sacīja: "Modei nav jānāk no ielas, bet tai jāsniedzas līdz ielai." Līdzīgi domāja Senlorāns laikā, kad veidoja *Rive Gauche* gatavo apgērbu kolekcijas.

■ Karls Lāgerfelds
Kopš 1983. gada Lāgerfelds ir Chanel modes nama māksliniecisks vadītājs. Pateicoties viņam, Chanel kļuva par vienu no ietekmīgākajiem uzņēmumiem mūsdienā modes pasaulei. Lāgerfelds pastāvīgi atgriežas pie Šaneles stilī ikonām, ik sezonu apspēlējot dažādus Chanel simbolus, piemēram, Koko iemīlotos kamēliju ziedus (sk. pa kreisi), slaveno smaržu flakonīnu (sk. pa labi), stepēto rokassomu un Šaneles kostīmus, tā radot jaunu skatījumu uz klasisko tēlu, stilu, luksusu un eleganci.

PĀRSTEIDZOŠĀ VIENKĀRŠĪBA

Karjeras sākumā Šanele darbojās kā cepuru modiste. Viņas cepurītes bija vienkāršas un elegantas. Telpu šaurības un ierobežoto naudas līdzekļu dēļ Koko sāka darināt džersija kleitas pamatkrāsās – zilos, melnos, pelēkos un dzeltenbrūnos toņos. Tērpus vienkāršība šķita pārsteidzoša, tomēr Pirmā pasaules kara priekšvakarā jaunā mode iemantoja publikas atsaucību un iezīmēja modernā laikmeta sākumu.

Šanelei piemita spēcīga nojauta par sievietes vizuālo tēlu un vajadzībām 20. gadsimtā. Viņa popularizēja ādas iedegumi – ķermenēa mundruma un veselības pazīmi, tīsi nogrieztus matus, sieviešu bikses un svārkus, kas sniedzas līdz ceļgaliem. Pēc savas otrreizējās parādīšanās uz modes skatuves (1954) Šanele pievērsās karjeras sievietes vajadzībām un piedāvāja ērtas trikotāžas drānas – mūsdienās tik labi zināmā biznesa kostīma priekšteces.

AMATA MEISTARĪBA

Šanelei nebija speciālās izglītības – šūšanas prasmi viņa apguva skolā. Lietišķuma izjūta viņu mudināja secināt, ka tērpas dizainam ir jābūt funkcionalam, proti, apgērbam nav jāpauž māksliniecisks vai politisks vēstījums. Šanele sacīja: "Mēs esam amatnieki. Esmu tikai šuvēja, kura strādā ar savām rokām." Viņas modelēto tērpu pamatnosacījumi bija ērtums, praktiskums un meistarīga apdare.

→ Chanel 21. gadsimtā

Karl Lāgerfelds rotājīgi apspēlē Chanel modes nama simbolus, piemēram, tvīda audumus un kēdes. Lāgerfelda 2010. gada pavasara kolekcija izpelnījās cildinošas atsauksmes un apliecināja slavenā modes nama izredzes nākotnē.

← Tvīda priekšrocības

50. gados Šanele iepazina tvīda priekšrocības. Šai kleitai (1957) raksturīgs liegs, grafisks zīmējums. Baltās treses izceļ auguma vingrumu un pievērš uzmanību gurnu dalai, piešķirot tērpam izteiktīgi sievišķīgu veidolu.

■ Madlēna Vionē
Līdzīgi Šanelei, Vionē radīja vienkārša silueta drānas, kas nepakļāva kermeņi noteiktas formas iespaidam. Šaneles vakarkleitas (sk. pa kreisi) siluetu ietekmējis Vionē tērpā piegriezums slīpjā diegā jeb pa diagonāli.

TREŠĀ NODAĻA

AMATA MEISTARI

Apģērbs kairina cilvēku maņas – redzi, dzirdi un, vēl jo vairāk, tausti. Modes dizaineri, izmantojot audumu, rada savdabīgus mākslas darbus – tērpus, kas spēj jutekliski uzrunāt cilvēku un tādējādi to pārveidot un mainīt. Šajā nodaļā tērpus māksliniekus raksturo centieni izkopt savu aroda prasmi, sasniegt meistarības virsotnes auduma apstrādes, piegriešanas un drapēšanas mākslā, kā arī tērpa silueta izveidē.

KONSTRUĒŠANAS MĀKA

Pirmie modes dizaineri tiecās izprast tērpa uzbūves pamatprincipus un galvenās īpašības. Daudzi centās ražot vai iepirkīt vēl nerēdzētu audumus, kas sniegtu iespēju dažādot apģērba formu, kolorītu, faktūru. Citi izmantoja unikālus auduma piegriešanas un drapēšanas paņēmienus, kā rezultātā bija iespējams radīt savdabīgus siluetus un tādējādi iežīmēt jaunus modes attīstības virzienus.

1868. gadā Francijā nodibinātā modes mākslinieku apvienība *Chambre Syndicale de la Haute Couture* augstās modes dizaineriem formulēja kvalitātes kritērijus. Lai salona īpašnieks iegūtu

tiesības saukties par *couturier*, individuāli pasūtītu tērpu vajadzēja klientam pielaikot vismaz trīs reizes, viņam bija jānodarbina vismaz 35 cilvēki (mūsdienās 15) un atšķirīgos gadalaikos jāsarīko vismaz divas modes skates.

DAIĻRADES MATERIĀLS

20. gadsimta pirmajā pusē visus jauninājumus apģērbu jomā ieviesa tērpu mākslinieki. Madlēna Vionē, Kristobals Balensiaga un *madame Grē* bija vieni no nedaudzajiem augstās modes dizaineriem, kuri piedalījās visā tērpa radīšanas procesā, sākot ar skiču veidošanu un auduma drapēšanu uz manekena un beidzot ar piegriešanu, šūšanu un tērpa rotāšanu. Lielākā daļa modes dizaineru algoja piegriezējus un šuvējas, kas viņu ieceres īstenoja dzīvē. Tērpu mākslinieki izmantoja audumu kā daiļrades materiālu, gluži tāpat kā tēlnieks izmanto marmoru, bet gleznotājs – krāsas un audeklu.

Daži modes dizaineri, piemēram, Kristians Lakruā, pauða uzskatu, ka dizaina mākslas attīstībā būtiski svarīga loma ir augstās modes strauji gaistošajām tradīcijām. Sabiedrība un ekonomika

mainās, augstā mode var zaudēt prestižu, tomēr centieni pēc kvalitatīva izpildījuma, tehniskiem jauninājumiem un meistarības nezaudē aktualitāti un rod jaunas izpausmes 21. gadsimtā.

MANIPULĀCIJAS AR AUDUMU

Pētot jutekliskās attiecības starp apģērbu un cilvēka ķermenī, proti, izjūtas, ko rada drānas pieskaršanās ādai, vairāki modes dizaineri, piemēram, Marjano Fortuni, Isai Mijake, Joši Jamamoto, Romeo Džilji, Drīss van Notens un Fransisko Kosta, mēģina dažādi manipulēt ar audumu – tā virsmu, krāsu vai apdruku. Viņu kolekcijas ilustrē tērpu emocionālos aspektus un pauž jutekliskas, romantiskas, eksotiskas noskaņas.

Viens no augstas klases modes nama mārketinga stratēģijas uzdevumiem ir radīt publikai tīkamu iespāidu par mākslinieka klātbūtni ikvienu tērpa tapšanā. Mūsdienu dizaineri savas augstās modes kolekcijas veido tikpat cītīgi un prasmīgi kā viņu leģendārie priekšgājēji, bet laikmetīgu ietvaru tām piešķir jaunās tehnoloģijas un modernās ražošanas metodes.

DIZAINERI	LAPPUSES
Marjano Fortuni	88
Madlēna Vionē	90
Kristobals Balensiaga	94
<i>madame Grē</i>	98
Isai Mijake	102
Joši Jamamoto	106
Romeo Džilji	110
Kristians Lakruā	112
Drīss van Notens	114
Fransisko Kosta	118

Aleksandra Makvīna ģēnijs tiecās iziet ārpus valdošā stila ietvara. Radoši sakausejot modi, mākslu, tās idejisko saturu un drēbnieka aroda meistarību, Makvīns sekmēja modes attīstību un rosināja diskusiju, kas aptver plašu sociālo jautājumu loku.

IETEKMES AVOTI

APZĪMĒJUMI

- modes dizaineris
- ◆ modes nams/zīmols
- mākslinieciskā ietekme
- ❖ kultūras ietekme

● **Kristians Diors**
Diors izcili pārzināja drēbniecības mākslu, un šai ziņā Makvīns bija viņa pēctecis. Abu skulpturālie tēri bieži noteica ķermenja formu, nevis deva iespēju ķermenim iespaidot tērpā veidolu. Šis princips labi redzams Makvīna 2009. gada pavasara kolekcijā (sk. *pa labi*).

● **Vivjena Vestvuda**
Britu dizaineres lielo ietekmi modes pasaulē nosaka ne tikai viņas ceļš uz panākumiem, bet arī uzskati un pārliecība. Vestvudas ciešā saikne ar panku kustību ietekmēja jauno, dumpīgo Makvīnu. Viņam imponēja Vestvudas autsaideres skatījums uz modes industriju. Vēlāk Vestvuda kļuva slavena ar tēriem, kas interpretēja vēsturiskas tēmas, kurām dizainere piešķira jaunu, laikmetīgu saturu. Makvīns rīkojās līdzīgi, bet atšķirībā no Vestvudas, kurai patika 18. gadsimts, labprātāk izvēlējās grotesku viktoriānismu.

ALEKSANDRS MAKVĪNS (ALEXANDER MCQUEEN)

Anglis
(1969, Londona)

Lī Aleksandrs
Makvīns piedzīmst
17. martā Londonā.

Mācekļa gadi pie Sevilrovas
drēbniekiem Anderson & Sheppard
un Gieves & Hawkes. Vēlāk strādā
pie teātra kostīmu drēbniekiem
Bermans & Nathans.

Klūst par dizaineru-asistētu pie Londonā
strādājošā japānu meistara Kodzi Tacuno.
Gadu pavadīja Itālijā, kur strādā Romeo
Džili modes namā.

Absolvē Londonas Central Saint Martins. Makvīna
diplomdarba kolekciju nopērk britu Vogue modes
redakteore Izabella Blaua, kura veicina viņa karjeras
attīstību.

HRONOLOGIJA

1969

1985–1987

1988–1989

1992

IEDVESMOTIE

● **Džonatans Saunderss**
Divas dienas pēc Londonas Central
Saint Martins absolviēšanas Saunderss
sāk strādāt pie Aleksandra Makvīna.
Mūsdienās Saunderss ir neatkarīgs
dizaineris, bet Makvīna ietekme
joprojām saskatāma viņa
izsmalcinātajos tērpā ornamentos
un piegriezumos.

● **Džaiļss Dīkons**
Dīkons ir pazīstams kā dizaineris, kurš nebaidās
pētīt perverso. Gandrīz katrā Dīkona modes
skatītājiem nepieciešams rūpīgi iedzīlināties
saturā. Piemēram, 2008. gada pavasara kolekcijā
uz kleitas bija attēlots kaklā ievainots, asinojošs
Bembījs. Publikas šokēšanas mākslu Dīkons
noteikti ir mācījies no Makvīna.

● **Viktor & Rolf**
Abi dizaineri piedāvā artistiskas koncepcijas
un tematiskas prezentācijas. Arī Makvīns
pievērsa lielu uzmanību savu kolekciju
saturam un tēros iekodētajam
vēstījumam.

Makvīna daiļradi sāka uzskatīt par mākslinieciski un sociāli
nobriedušu, tikiļdz viņš pārstāja šokēt publiku un pievērsās
mūsdienu pasaules filosofiskai izpētei. Daudz ir rakstīts par
viņa jaunības gadiem, kas bija ļoti netipiski augstās modes
meistaram. Vēl nesen biogrāfī apgalvoja, ka tieši karjeras
sākums noteicis Makvīna daiļrades virzību.

Jaunībā Makvīns, runājot par modes industriju, netaujīja
asus vārdus. 1996. gadā, oficiāli paziņojot par jauno posteni
Givenchy uzņēmuma vadībā, Makvīns presej ietecās, ka
modes nama dibinātājs bijis "amatam nederīgs"; vēlāk viņš
atzina, ka juties kā "ieslodzījumā". Šādi un līdzīgi izteicēni
(piemēram, "dusmās ir skaistums, un dusmas ir mana kais-
lība") piederējās jaunam cilvēkam, kurš guvis skaļus panā-
kumus.

VARAS LĪDZSVARS

Spēka un varas līdzvars ir tēma, kas caurvij visu Makvīna
daiļradi. Tā aptver attiecības starp vīrieti un sievieti, dzīvnie-
cisko/dabu un cilvēcisko, attiecības starp tehnoloģijām un
dabu, cilvēkiem kā dabas būtnēm. Karjeras sākumā Makvīns
bieži pievērsās vēsturiskiem tēliem. Piemēram, korsetes un
viktoriānisma laikmeta kleitas tika raustītas un plosītas, un
modes kritiķiem nebija viegli izprast viņa ieceres un koncep-
cijas.

Makvīnu apvainoja misogynijā, taču vēlāk publīka atskārtā,
ka galvenais viņa mērķis ir panākt sievietes līdztiesību ar vīrieti
gan seksuālajā, gan varas ziņā. Daudzās Makvīna kolekcijās
sievietai Valkā dārgakmeņu bruņas vai izskatās tik draudīga,
ka atvaira potenciālo apspiedēju. Viņš ir sacījis: "Man patīk,
ja vīrietis ievēro distanci attieksmē pret sievieti. Man patīk
pārsteigt vīrieti, likt viņa elpā aizrauties."

Vesture un mūsdienas
Šis brīnišķīgais Makvīna 2010. gada rudens
(pēcnāves) kolekcijas tērs saistās ar vidus-
laikiem. Distancejoties no nesenās aizraušanās
ar tehnoloģijām, Makvīns piesātināja jauno
kolekciju ar vēsturiskām
atsaucēm. Tomēr
dizainera meistarības un
talanta dēļ tērs izskatās
mūsdienīgs un lieliski
iederas 21. gadsimtā.

